

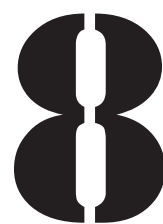
**zpravodaj
vodních
skautů
a skautek**

KAPITÁNSKÁ POŠTA

HKVS
2001/2002
r o č n í k

Kapitánská pošta

Obsah	strana
Kapitáni a kapitánky	1
Výstavba přehrad na Vltavě	2–3
O vzniku a vývoji vodáctví v Horním Ponísí	4
Sawadee	5
Gaudalcanal	6, 8
Námorné tradície Slovákov	7
Admiraltní plavba III. 1. p. 2002	8–9
Válka o Falklandy	9
Experimentální archeologie VII.	10
Jak se vám líbí? (KP)	11
Kalendář akcí	12
HKVS hlásí	12

---

*Jedním z hlavních příkazů skautského života je snášlivost.
Je vlastností inteligenta, nadaného opravdovou kulturou srdce – a takový má být
každý skaut, že dovede uhájit své zásady, ale takovou formou, která nezraní city
jiného.*

A. B. Svojsík

Patron skautů a skautek sv. Jiří

24. 4.

Kapitáni a kapitánky!

Není to tak dávno, kdy vodní skauti na svátek sv. Jiří odevykávali řeky, jezery, rybníky a přehrady pro vodáckou sezónu. Alespoň u nás jsme při té příležitosti dělali pramicemi cesty ve vodní tříšti a věděli jsme, že do týdne led ustoupí i na naší chladné a stinné přehradě.

Letos však, i když zima byla o něco studenější a sněhu trochu více, si příroda pospíšila a obřady odemykání vody byly jen slavnostním začátkem plaveb, často už dříve zahájených za lednového tání. Je tedy namístě znovu připomenout, proč právě svatý Jiří. Ostatně, skautský svět slaví Jiřího o den dříve, 23. dubna, kdy my vzpomínáme svatého Vojtěcha. Proto se zamýšlím nad svátkem obou.

Jiří byl (prý) setníkem ve starověké Kappadokii a zachránil krásnou pannu před ukrutným drakem hubícím okolí. Nebýt toho, že byl dobrým vojákem a nadto přesvědčením křesťan, draka by nepřemohl. Odměnou mu byl nejen vděčně vlhký pohled kappadocké princezny, ale i trest smrti vyřčený tehdejším vojenským tribunálem právě za to křesťanské přesvědčení.

Bylo-li to tak, dnes nikdo neví. Jeho příběh patří k nedoloženým a Jiří byl před časem úředně vyškrtnut ze seznamu prověřených světců. V každém případě zůstal patronem Anglie, Ruska, vojáků a hlavně skautů jako symbol boje proti temným silám zla.

Vojtěch byl (určitě) biskupem z rodu Slavníkovců v raně středověkých Čechách. Vedle vojenské a státní síly úspěšného rodu Přemyslovců představoval duchovní a politickou moc křesťanství. Když mu pak Boleslav II. dal v zájmu sjednocení státu vyvraždit rodinu, putoval Vojtěch Evropou a protože síla jeho slova byla značná, pokřtil Uhry, Poláky a Prusy, tenkrát ještě slovanské. Odměnou mu byl nejen vděčně vlhký pohled uherského krále Štěpána, ale i smrt z rukou pohanů za poslapané posvátné býlí.

Dnes stal se patronem Čech, Maďarska a Polska a nedávno byl prohlášen patronem sjednocené Evropy jako symbol boje za velkou myšlenku bez ohledu na soukromé ztráty.

Odkaz obou - Jiřího i Vojtěcha, ať už skutečnost byla jakákoli, je poselství dnešku:

Dílo přetrvávající staletí může vykonat jen myšlenka podepřená silou dovednosti.

Dobré dílo přetrvávající staletí může vykonat jen síla posvěcená čistou myšlenkou.

Není náhodou, že mi před několika dny s oprávněnou hrdostí ukazoval lužicko srbský skaut Štěpan nejsevernější evropský památník svatého Vojtěcha odhalený současně jako památník třetího tisíciletí.

Není náhodou, že symbol odkazu svatého Jiří a svatého Vojtěcha prolínáme ve svém projektu Vodní skauti do Evropy.

Ať se nám zdaří!
Vezír

Výstavba přehrad na Vltavě

KAMÝK

Na konci vzdutí slapské zdrže navazuje přehradní profil, v němž se právě buduje další vodní dílo - Kamýk. Hlavním úkolem vodního díla je vyrovnávat nerovnoměrný odtok ze špičkové vodní elektrárny Orlík a zaručovat jí minimální kótu dolní hladiny. Kamýcký stupeň dále umožňuje plavební spojení mezi slapskou a orlickou zdrží.

Vodní dílo pozůstává opět z přehrady, plavidlové komory a vodní elektrárny. Geologicky tvoří podklad masivní granodiority, které jsou uloženy pod štěrkovými vrstvami s velkými valouny. Vodní dílo Kamýk tvoří s výše položeným Orlíkem jeden vodohospodářský celek. Hráz je typu gravitačního, přímá, betonová a v celé délce přetékaná. V levé části údolí je vodní elektrárna, v pravé plavební komora. Hráz má čtyři přepadová pole hrazená segmenty. V tělese hráze je revizní chodba. Osm dilatačních spár je těsněno na návodním líci gumovým pásem, na vzdušném líci asfaltovou a cementovou zálivkou.

Přepadová plocha jezu je vytvořena můstkovým zakončením obrysu v místě přechodu jezového tělesa do vývaru. Umístění odrazové hrany (nosu) bylo určeno hydrotechnickými výzkumy na modelu. Nejprůzračnější výsledky dal můstek s nejnižší odrazovou hranou asi 1 m nade dnem vývaru, který vytvářel klidné proudění ve vývaru při všech průtocích. Přepadový můstek (nos) odsune dotyk vodních paprsků od paty hráze a tím sníží namáhání vývaru. Těleso hráze je odděleno od hydrocentrály dělicím pilířem, který je založen na 6ti kesonech (délka každého je 12 m, šířka 6 m). Založení dělicí zdi bylo jednou z prvních prací, neboť pilíř bude společným článkem obou stavebních jámečků, v nichž se dílo buduje. Při výlomu savky hydrocentrály 7 m hluboko pod břit základového kesonu zdi by mohlo dojít k porušení stability základové spáry zdi. Proto se provádí umělé předpjetí skály ocelovými lany zakotvenými do vrutů, provedených 15 m šikmo pod základ zdi. Obsah nádrže je 12,74 mil. m³. Délka vzdutí je 10 km.

Elektrárna je vybavena 4 Kaplanovými turbinami. Pro urychlení stavebních postupů se připravuje smíšená montáž. Roční výroba bude průměrně 77,40 mil. kWh.

Plavební komora je situačně posunuta do dolní vody, čímž se zmenšuje její délka a obsah betonu i výlomu. Plnění je podzámčkové, prazdnění je pod tabulovým uzávěrem.

Plavební komora je dimenzována pro lodí nostnosti 300 t.

Vzdutím se zatápí 129 ha pozemků a 50 budov. Stavba byla zahájena v r. 1957 a má být skončena v r. 1961.

ORLÍK

Vodní dílo Orlík je největší současnou vodohospodářskou stavbou v ČSR jak co do objemu použitých hmot, tak i kubatury nadržené vody. Se stavbou bylo započato v r. 1954 a má být dokončena v r. 1962. Prvý agregát má být uveden do provozu v roce 1961. Přehradní místo bylo nalezeno pod Zbwenickými Zlákovicemi. Geologický podklad hráze tvoří metabasity a ortoruly. Hráz je přímá, gravitační betonová. Výška koruny hráze nad základy je 91,45 m. Bude to naše nejvyšší údolní přehrada. Celkový obsah bude 2640 ha a délka zdrže 68 km.

Velké vody budou převáděny korunovým přelivem o 3 polích (2200m³/s). Přeliv bude hrazen segmenty. Zdrž se bude vypouštět dvěma výpustnými potrubími o průměru 4 m. Návodní uzávěry budou tabulové, povodní uzávěry jehlové systém Johnson.

Při patě hráze se staví špičková elektrárna, kde budou instalovány 4 Kaplanovy turbíny, každá o hmotnosti 150 m³/s. Průměrná roční výroba bude 400 mil. kWh.

Plavební zařízení bude dimenzováno pro lodě nostnosti 300 t a bude pozůstávat z lodního zdvihadla na ozubnicové dráze (šikmé).

Pro výstavbu vodního díla bude vyrobeno 1,225 000 m³ betonu. Celková spotřeba betonářské oceli a válcovaných profilů je 50 000 t. Zemních a skalních prací bude provedeno přes 2,350 000 m³. Materiál pro betony se získává částečně z místních štěrkových říčních teras po vyprání, z větší části však se dováží železnicí z Ohře a z Labe (Vliněves, Žernoseky). Pro dovoz materiálu byla postavena nová vlečka z Tochovic 16 km dlouhá. Dilatační spáry betonové hráze jsou těsněny dvěma gumovými pásy (š. 60 cm) na návodní straně 60 a 180 cm od líce hráze. U elektrárenského bloku je hráze těsněna i na povodní straně rovněž gumovým pásem do výšky podlahy strojovny. Jinde obvyklé těsnění dotlačovanými železobetonovými pětibokými hranoly se zde neprovádí. Základová spára bude utěsněna injekční clonou s vrty do hloubky 40m pod základovou spárou. Injektáž se provede cementem z chodby uvnitř hráze (rozměry 300×360 cm).

Návodní líc hráze bude chráněn proti agresivním účinkům říční vody asfaltovými nátěry. Vrchní stavba elektrárny je navržena s největším použitím prefabrikátů, aby se umožnilo nejrychlejší uvedení hydrocentrály do provozu. Ocelová konstrukce o rozpětí 11,50 m bude montovaná. Stěny budou z prefabrikovaných železobetonových panelů v úplném provedení včetně tepelné izolace (pěnové sklo) a s hotovou

vnější i vnitřní omítkou. V prefabrikátech jsou již instalovány potřebné rámy (okna, dveře), veškeré instalační zařízení, trubkování i topení. Strop bude rovněž zřízen ze železobetonových panelů s příslušnou izolací i s krytinou. Oběžné kolo orlické turbíny bylo instalováno na světové výstavě v Bruselu (1958). Má 10 natáčivých lopatek a průměr 4 600 mm. Nejtěžším kusem hydrocentrály je rotor generátoru o váze 386 tun, který se bude osazovat vcelku a pro nějž bylo dimenzováno jeřábové zařízení ve strojovně elektrárny (2 pojízdné mostové jeřáby). provoz vodní elektrárny i kontrola zařízení budou plně automatizovány s možností dálkového ovládní. Z orlického velínu bude řízena i vodní elektrárna kamýk. Příslušenstvím stavby vodního díla je sociální zařízení jak pro zaměstnance stavby, tak pro zaměstnance budoucího provozu. Postavena byla prostorná ošetrovna, velká jídelna, šatny, umývárny, dílny, laboratoř a velín energetický i vodohospodářský. velký objem betonů, který je na stavbě zpracováván, vyžaduje správné vyřešení technologie betonu. V roce 1959 bylo položeno v hrázi přes

380 000 m³ betonu. Uvažovalo se chladit betonové bloky vodou v trubkách položených na pracovních spárách, aby se odvedlo hydratační teplo. Posléze bylo rozhodnuto o použití železoportlandského cementu (z výroby ve Dvoře Králové) s dávkou 25 až 30 % jemného popílku. Pojivo betonu se skládá ze 45 % portlandského cementu, 20 % vysokopecní strusky a 35 % jemného popílku. Beton se ukládá ve vrstvách 50 cm vysokých do bloků 3 m širokých a 15 až 30 m dlouhých. Betonová směs se zpracovává supervibrátory (kmitočet 900 ot/s) váhacími 86 kg. Rozhrnování směsi na bloku se provádí buldozerem.

Betonová směs se vyrábí v hlavní betonárce, kde jsou instalovány tři kontinuální míchačky, každá s výkonem 100 m³ za hodinu. Od betonárky se dopravuje směs plošinovými auty v nádobách o obsahu směsi 6 m³ pod kabelové jeřáby. K místu uložení se směs dopravuje jedním ze tří kabelových jeřábů, z nichž každý má nosnost 20 t. Rozpětí jeřábu s pojízdnými věžemi je 695 m. Rychlost pojezdu kočky 9,3 m/s, rychlost zdvihu 2,2 m/s. Řízení provozu a ukládání betonu se děje krátkovlnnou vysílačkou. Kamenné součásti betonu jsou rozděleny na 5 frakcí (0,08 až 3 mm, 3 až 10 mm, 10 až 25 mm, 25 až 50 mm, 50 až 100 mm). Cement se dováží ve speciálních vagónech (32 t). Doprava cementu z vagónů do hlavních sil je pneumatická. Sil na cement je celkem deset o obsahu 2 700 t, což zajišťuje týdenní betonáž. Kamenné frakce se ukládají do 10 sil o obsahu celkem 2 800 m³, což je jednodenní zásoba. Odběr sil je spodní, na transportní pásy, jimiž se frakce dopravují k míchačkám. Veškeré zařízení je

plně automatizováno, frakce se samočinně odvažují elektrovibračními podavači. Při překročení dané tolerance 1 až 2 % se uvádí v činnost světelné i zvukové signální zařízení. V obci Solenicích bylo vybudováno 18 zděných domů s 1 680 lůžky pro hromadné ubytování pracovníků, dále 90 jednoduchých bytů (svobodárny), 54 rodinných bytů a 114 bytových jednotek v obci Milíně asi 6 km vzdálené od staveniště díla. Na staveništi (v sídlišti solenice) byl vybudován kulturní dům s přednáškovým sálem a kinem, restaurace a společenské místnosti. Pro zásobování téměř 2 000 pracovníků na vodním díle bylo postaveno i obchodní středisko. Jezero vytvořené přehradou zatopí nejen hluboké vltavské údolí, ale zasáhne i hluboko do říčních přítoků a dotkne se také mnoha historických památek. Tak především bude zajišťován hrad Orlík, vybudovaný na sklanatém ostrohu nad obcí Staré Sedlo. Původní hrad zde stál již ve 13. století. Po požáru v roce 1508 byl hrad přestavěn a dále opět přestavován po velkém požáru v roce 1802. V dnešní budově, vzhledu románsko-gotického, skrývá se ještě středověké hradní jádro. Je zde nahromaděn bohatý umělecký inventář a zvláště pak sbírka památek z napoleonských válek. Skála, na níž je hrad založen, byla zpevněna hlubokými cementovými injekcemi. Rovněž základové zdivo hradu bylo zesíleno a upraveno. Dále proti proudu na skalnatém ostrohu při ústí Otavy bude obléván vlnami nového jezera hrad Zvíkov. Hradiště má překrásnou polohu. Podle archeologického zjištění bylo osídleno již asi v 6. stol před n.l. a na počátku našeho letopočtu bylo pravděpodobně významné sídliště keltské. Založení hradu se klade do doby kolem r. 1245. Hrad byl svědkem mnoha historických událostí v dobách rozkvětu i temna. Po celý středověk podržel hrad svoji původní raně gotickou podobu. V 16. stol. na přechodu gotiky a renesance došlo k úpravám, jimiž nabyl hrad nové tvárnosti, které se však nedotkly jeho středověkého jádra. Orlická vodní zdrž je 68 km dlouhá. Hluboké jezero (až 70 m) bude překlenuto dvěma novými mosty ve Žďákově a u Zvíkova. Dosavadní dva vysoké mosty u Červené a Podolska budou zabezpečeny. Pod Týnem nad Vltavou se vlévá do Vltavy řeka Lužnice, jejíž dolní trať bude v délce několika km ještě zasažena vzdušným orlického vodního díla. Ze zatápěných objektů bude nejvíce dotčena obec Týn nad Vltavou, která patří k nejstarším osadám na českém jihu.

Českou veřejnost v posledních letech vzrušuje problém sudetských Němců, kteří až do drzé světové války obývali pohraniční oblasti naší republiky. Komunisté po celých čtyřicet let, kdy byli u moci, o sudetském problému zarytě mlčeli, mladá generace má proto v tomto směru ve vědomostech katastrofální mezery. Ty se dnes pokusíme zaplnit fundovaným příspěvkem vedlejšího kapitána vodních skautů V. Cvrčka, známého pod přezdívkou Vezír

O vzniku a vývoji vodáctví v Horním Ponisí

neboli geneze pojmu Sudety

1. V severních Čechách nebyla původně plavba po řekách vůbec rozšířena. Jen v době zalednění, kdy pevninský ledovec sahal až k Jizerským horám, se zde vyskytoval malinký národ, který používal vody jako dopravní cesty, ovšem vodu v pevném skupenství. Tito lidičkové se nazývali trolové. Jejich geny se však uázaly jako dominantní a zdejší potomci je v zimě občas napodobují. Okolní pohodlný lid je dosud nazývá zkomoleninou původního názvu: trolové.

2. Když se slovanský kmen Čechů, bažice po mléku a strdí, uondal výstupem na Říp, musely do pohraničí české kotliny jiné kmene. Jeden z nich, který táhl za obživou proti toku řeky Odry a jejích přítoků, kupř. Nisy, souvisle osídlil zdejší podhůří. Protože používal okrouhlá plavidla sudovitého tvaru, jeho příslušníci se nazývali Sudeťáci. Nosili praktický kroj - bílé vlněné podkolenky (vlna hřeje i mokrá), krátké kalhoty (protože do jejich sudů občas zatékalo) a na širokých kšandách padací most (aby se snadno dostali na břeh). Nejstarší písemně doložený Sudeťák se jmenoval Diogenes. Sudeťáci na rozdíl od lidu popelnicových polí a lidu mohylových hrobů nepohřbívali žehem ani do země. Měli vlastní styl - pohřbívání v sudech do vody. Tento zvyk se dodnes dochoval kupříkladu na Orlické přehradě pod Žďákovským mostem jako rituální forma pohřbu podniatelů. Chudší byli vhažováni do vody v drátěném pletivu.

3. Jedním z důkazů toho, že Sudeťáci byli Slované, je jejich náboženství. Slované totiž neuctívali mužské válečnické bohy jako jejich sousedi Vikingové, ale jednoznačně ženská božstva. Střední Čechové uctívali Moranu, jižní Doudlebi Ladu, mělničtí Pšované Vitanu. Bohyněmi Sudeťáků byly sudičky utvářející osud novorozeňat již od kolébky z půlky sudu až po obvyklou smrt utonutím. Nejvyšší sudička se jmenovala Eins, jejím manželem byl plavec jménem Zwei.

4. Sudeťáci se s původním obyvatelstvem nehodlali mísit a při sčítání lidu se vždy snažili stavět do řady tak, aby je bylo možno odlišit. Odtud rozpočítávání na liché a SUDĚ.

5. Kdo vlastnil největší sud, byl sudí a měl právo vynášet tresty. Provinilcům bylo často nutno omezit možnost pohybu, a proto byli zamykáni do náčelníkova plavidla. Jak obyvatel přibývalo, přibývalo i provinilců, kteří se už do náčelníkova sudu nevešli. Proto byly stavěny sudy sociálně určené k výkonu trestu. Největší stával v Liberci na Kielově vrchu za městem a dodnes je zde ulice U Sudu (z neznalosti psáno U Soudu). Trestanci z jedoho sudu byli nazýváni suddruzi.

6. Při větších plavbách si Sudeťáci vozili na svých plavidlech nasolené maso, hovězí dobytek pěstovali pouze pro tento účel. Proto se kravám, býkům a telatům říká sudokopytníci. Podobně jako čeština dala světu slova pistole, robot, švestka, houfnice, sametová revoluce a kupónová privatizace, dodala i starosudeťština světu některé výrazy. Surf,

surfování, surfař je anglická zlomolenina slov sud, sudování, sudař. Bojovné ženy kmene Sudeťanů byly uznávány i Žižkou a byly obávanou zbraní jeho vojska pod označením sudlice. Dokonce i japonský zápas sumo byl původně severočeský zápas lidí v sudech. Když v dalekém Japonsku nastal nedostatek sudů, věnovali se zápasu suda lidé sudy připomínající.

7. Přestože v našem městě jsou místa Na Rybníčku, U Jezírka, U Potůčku, U Močálu, bylo to vlhkomilným Sudeťákům málo. Aby měli kde plout a provádět jiné vodní rejdy, vyhrabali si na Harovském potoce přehradu a přebytek hlíny navozili k Hanyhovu. Tak vznikl kopec, který dostal jméno Sud - v té době to bylo běžné pojmenování kopců takto vzniklých (známe Sud u Libverdy, jiný Sud byl u Javorníku). Když kartografové Klubu českých turistů zanesli Sud do své mapy, zapomněli napsat poslední písmeno. Název „Su“ však nedával smysl. Když je na to Sudeťáci upozornili, udělali si kartografové na ručně kreslenou mapu poznámku, kterou však při tisku zapomněli vygumovat. Od té doby nese hora u Liberce název „Ještě D!“

8. Značný rozmach vodáctví v Sudetské župě byl zaznamenán po roce 1945 a po roce 1968. Jednak v té době zde vznikly oddíly vodních skautů, jednak bylo možno v Liberci i jiných severočeských městech často slyšet stručný rozhovor. „Kuda?“ „Suda!“

9. Malicherný spor Velké Británie a Argentiny o Falklandské ostrovy a malicherný spor o jejich název Malvíny nebo Falklandy vedl v roce 1983 až k válečnému konfliktu v jižním Atlantiku. Kdo ví, jak by se tento válečný požár rozšířil, kdyby tehdy nezasáhla Sudetská flotila? Ta tehdy oznámila světu, že souostroví připojuje Liberci jako Liberec XXXVIII pod názvem New Niceland a oběma soupeřícím mocnostem vyhlásila válku. Zvláštní nótou pak bylo oběma vládám oznámeno, že každá argentinská nebo britská válečná loď, která se přiblíží na méně než devět mil liberecké přehradě, bude nemilosrdně potopena. Účinnost tohoto opatření vynikne ve světle faktu, že se do dnešního dne v ochranném devítimílovém pásmu taková loď neobjevila žádná.

10. Jak je všeobecně známo z historie, techniky, literatury, pedagogiky a umění, největší a nejslavnější Čech multidiakt Jára Cimrman byl naposledy spatřen roku 1912 ve vesničce Liptákov v Jizerských horách. Tento velikán nepochybně sudetského původu však nezemřel. Etnografové a follorističtí sběratelé tušili, že Cimrman se skrývá někde v neproniknutelných jizerských hvozdech. Když elektrárny Hirschfelde, Bogatynia a Mělník II učinily Jizerky přehlednými, objevil hrázný přehradu na Černé Nise Cimrmana jako starého sudeťáka, pravda již poněkud schátralého, ale stále ještě schopného plavby.

Sawaddee!

Tímto typickým thajským pozdravem, samozřejmě doprovázeným malou poklonou, bych chtěla zahájit rubriku Kapitánské pošty týkající se nastávajícího jamboree. Zase se totiž blíží čas celosvětového setkání skautů všech kontinentů, barev, jazyků, národností i vyznání.

Tak tedy, v pořadí již 20. jamboree se bude konat na přelomu tohoto a příštího roku (28. 12. 2002–8. 1. 2003) až v dalekém Thajsku, a to přímo na mořské pláži Sattahip, v provincii Chonburi, asi 180 km od hlavního města Bangkoku. Připomeňme poslední, 19. jamboree, pořádané před čtyřmi lety v Chile a 21. jamboree, které opět za čtyři roky naleznou své místo ve Velké Británii (Hylands Park, Chelmsford) a má být upomínkou na stoleté výročí prvního skautského tábora vůbec vedeným sirem Robertem Baden-Powellem. Po stejné době jako jamboree se střídá i celosvětové setkání roverů a rangers zvané Moot, pokaždé následuje dva roky po jamboree a vždy na tom samém světadílu. Tak se po Jižní Americe dostaneme do Asie a poté do Evropy.

20. světového jamboree by se mělo zúčastnit 30 tisíc účastníků, skautů a skautek a okolo 6 tisíc dobrovolníků v rámci IST (Mezinárodní service team) tvořeném staršími, převážně tedy rovery a rangers, ti si mohou ze seznamu zaměstnání vybrat to své, kterým by chtěli být na vlastním jamboree nápomocni organizátorům (zajišťování aktivit apod.). Účastní se 151 členských států světové skautské organizace.

Český Junák by měl být zastoupen výpravou 73 osob: 45 dětských účastníků, 5 jejich vedoucích, 19 členů IST a 4 členové vedení výpravy (vedoucí br. Petr Mikeš-Kocourek, jeho zástupce, oficiální reprezentanti Junáka). Celá naše výprava bude na jamboree rozdělena do 1 českého tábora (36 dětí, 4 vedoucí) a 1 české družiny (9 dětí, 1 vedoucí), ta bude zahrnuta ve společném táboře se slovenskou výpravou. Tím vznikne společný slovensko-český tábor. (Pro zajímavost, největší národní kontingent, 300 zástupců, chystá právě Velká Británie.)

Výběrový víkend mladších účastníků české výpravy proběhl 27.–30. 9. 2001 v Dobrušce (okr. Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj). Ze 60 dětí, které dorazily (původně se hlásilo více než 80), jich bylo dle znalostí cizích jazyků, především oficiálních jazyků jamboree, tj. angličtiny a francouzštiny, schopnosti reprezentovat, hudebních a jiných schopností, skautského chování, všeobecných a skautských znalostí apod., vybráno celkem 45 a 4 náhradníci.

Další setkání mladších účastníků a service teamu naší výpravy se uskutečnilo 22.–24. 2002 v Praze Dejvicích. Jako tomu bude i na dalších přípravných akcích (víkend v květnu a poté v listopadu, letní tábor) byl kladen důraz na jazykovou připravenost a znalosti nezbytné k reprezentaci České republiky, ale také na navázání přátelství s ostatními účastníky.

Na shledanou příště! (Už to bude zajímavější.)

Palička, 4. středisko VAVÉHA, Č. Budějovice, člen IST

GUADALCANAL

5.

aneb bitva začíná

Jirka HOLD - Amateur:

V minulém čísle KAPITÁNSKÉ POŠTY jsme skončili tohle povídání v době útoku všech složek americké armády na ostrov Guadalcanal. V dnešním pokračování se vám budeme snažit přiblížit, co se dělo na ostrově, když se americká armáda zabydlovala a když se Japonci úporně snažili Američany vyhnat z ostrova a zničit. V příštím čísle KAPITÁNSKÉ POŠTY přineseme obrazovou část našeho vyprávění, protože se mně (to jest Amateurovi) podařilo získat a nascanovat v USA archivní obrázky. Předem již ovšem omlouváme technickou nedokonalost těchto 60 let starých snímků. Tak tedy po snadném vylodění, kdy Japonci překvapivě nekladli postupujícím americkým vojskům téměř žádný odpor, postoupili Američané až k Japonci rozestavěnému letišti. Ukázalo se, že první spojenecká ofenzivní akce v Tichomoří japonské štáby úplně překvapila a tak jakmile obdržel japonský admirál Jamamoto první zprávy o výsadbě na Guadalcanalu, vydal rozkaz, aby kontraadmirál Jamada vyslal ihned bombardéry na zničení amerického výsadbku. Jamada také okamžitě nechal vzlétnout skupinu 27 dvoumotorových bombardérů typu G4M1 (Mitsubishi) chráněnou 18 stíhačkami A6M (Mitsubishi), aby napadly americké vylodovací loďstvo. Jenže tady zasáhla Australská dobrovolnická pobřežní stráž (mluvili jsme o ní v minulých pokračováních) a pobřežní pozorovatel v horách ostrova Bouganville tuto skupinu letadel spatřil. Svoji vysílačkou, jejíž frekvenci poslouchala všechna spojenecká radiocentra, rychle odvysílal varování. Jeho varování zachytili i radisté amerických válečných lodí a tak jakmile se japonský letecký svaz objevil v dohledu Guadalcanalu, ocitl se v intenzivní protiletadlové palbě a navíc se objevily i americké stíhačky. První japonský nálet byl tedy úspěšně odražen, Japonci pouze lehce poškodili jeden torpedoborec, ale jejich svaz ztratil většinu svých letadel. Nálety se několikrát opakovaly, ale Američané byli v vždy díky australským pozorovatelům připraveni a Japonci měli těžké ztráty. Japoncům se vůbec nepodařilo americký výsadek zasáhnout a velká většina jejich bombardérů se již nevrátila na své základny. Současně se snažila zaútočit i narychlo povolovaná japonská hladinová plavidla. Také marně, navíc americká ponorka S-38 svými torpédy potopila velkou japonskou transportní loď Meijo Maru. Loď se po zásahu dvěma torpédy v něko-

pokračování na str. 7

Námorné tradície Slovákov.

VZ: 3/2002

„Slováci na svetových moriach“ - pokračovanie.

Na populárnejšom slovenskom moreplavcom stredoveku bol nepochybne Móríc Beňovský z Vrbového, syn generála rakúskej armády Samuela Beňovského

Móríc Beňovský

Móríc vždy lákali lode a moreplavba. Bojoval za nezávislosť Poľska, za čo skončil vo vyhnanstve na Kamčatke. Po dobrodružnom úteku z mrazivej Kamčatky na ukoristenej lodi prebrázdil nebezpečné a zradné vody čínskych morí. Jeho námornícke skúsenosti a šikovnosť neraz zachránili jeho posádka život. Móríc loď nakoniec predal v portugalskej kolónii Macao a vstúpil do služieb francúzskeho vojenského námorníctva. Činy Mórica Beňovského na Madagaskare ho urobili nesmrteľným. Stal sa madagaskarským kráľom. V hlavnom meste Tananarive mu vďační obyvatelia, ktorým pomáhal bojovať proti kolonizátorom, postavili pomník a hlavnú ulicu pomenovali jeho menom. Móríc si vážil aj Poláci. Jedna z poľských námorných lodí – *Beniowski* – okrem iného slúžila na výchovu novej generácie námorných kadetov.

Neďaleko Vrbového v Sobotišti, sa narodil ďalší veľký moreplavec – admirál Frdrih Rökka (1825 – 1884). Detské nohavice a svojich rovesníkov musel opustiť dosť skoro. Rodičia ho poslali na vojenskú námornú školu do Viedne. Pre mladého chlapca to cudzom svete, ďaleko od rodného hniezda, určite neboli ľahké časy. Pred sebou však mal skvelú kariéru.

Schopnosti mladého Rökka si všimol aj admirál Tagetthof. Ako zástupca veliteľa oceánografickej lode *Novarra* sa novopečený absolvent vydal na objavnú cestu okolo sveta. Tri roky na morských cestách – necestách boli dobrou školou a z Rökka sa stal skúsený morský vlk. Vynikal i odvahou. Dokázal to v roku 1866 v bitke pri ostrove Lissa kde rakúske loďstvo zvíťazilo nad talianskou marinou. Vyslúžil si vojenský kríž a po Tagetthofovej smrti sa stal admirálom i vrchným veliteľom rakúskej mariny.

Väčšiu pozornosť našich historikov si zasluhuje osobnosť Detvanca Júliusa Thurza (1882 – 1950). Aj on odišiel z domu ako pätnásťročný a začal študovať na námorníckej akadémii vo Fiume (dnešnej Rijeke). Neznámy jazyk (všetky predmety sa vyučovali v taliančine), neznáme prostredie, kde sa na slovensky hovoriaceho chlapca hľadelo ako na čudo z inej planéty, biedny internátny život, boli tvrdou životnou skúškou no dobrým základom pre ťažký námornícky život. Napriek tomu si v srco vždy uchoval lásku k rodnému Slovensku, jeho vzťah k domovine možno nájsť aj v liste svojej matke, v ktorom píše:

„Bola ma navštíviť kresná mama. Sami Pán Boh ju poslal, lebo som nemal už ani grajciara a dala mi zlatku a kus stieniny. Nepáčilo sa jej, že som jej písal po slovensky, povedala, že som panstáv. Ja si z toho nič nerobím, aj tak budem len po slovensky písať.“

Ten najhorší krsť, aký môže vôbec námorník zažiť, mu more pripravilo ihneď po skončení školy na plachtenc *Belvidere*. Potopila sa v rozbúrených vodách pri Buenos Aires. Jedinou spásou mladého moreplavca bol kus dreva, ktorý bol kedysi súčasťou hlavného stážňa. V studenom nekonečnom oceáne strávil dlhé hodiny. Námornícke šťastie však stálo pri ňom: zachránila ho loď s vysťahovalcami z Európy.

Pokračovanie nablúďce.

Guadalcanal... pokračování ze str. 5

lika minutách potopila i s naloděnými vojáky a americká ponorka se neporušena vrátila na svoji základnu. Již 8. srpna odpoledne mohl viceadmirál Ghromley konstatovat, že během dvou dnů dosáhli americké síly vytčených cílů a to včetně nedostavěného letiště, které obsadila americká námořní pěchota (US MARINES) a okamžitě toto letiště pojmenovala jménem majora Loftona Hendersona, pilota letectva námořní pěchoty, který bránil atol Midway a zahynul tam hrdinou smrtí po jednom náletu na japonské letadlové loď. Takže od 8. srpna vešlo Hendersonovo letiště do dějin amerických branných sil. Mluvíme-li již o tomto letišti, musíme trochu přibrzdit naše vyprávění a věnovat se tomu, co se kolem tohoto letiště událo během celé bitvy o Guadalcanal. Tím spíše, že autor tohoto vyprávění trochu nahlédl do Vezírova scénáře a upozorňuje, že naše hra na NAVIGAMUSu 2003 se Hendersonovu letišti, jeho výstavbě a zásobování bude také věnovat. Po obsazení letiště bylo nutno se věnovat velmi intenzivně dobudování tohoto letiště, jeho střežení a opravám a to jak po japonských leteckých útocích, tak i po bombardování z moře japonskými válečnými loděmi. Japonci si totiž byli vědomi toho, že jakmile z tohoto letiště začnou startovat americké stroje, budou jim působit nepříjemnosti v širokém radiálním okruhu. Po obsazení letiště se o něj nejprve začali starat námořní pěšáci a přetrpěli tak první japonské útoky. To trvalo až do 1. září, kdy u Guadalcanalu přistála velká dopravní loď a začala vyloďovat nejen potřebný materiál, ale také asi 600 mužů, tak zvaných „Mořských včel“. A protože to byla jedna z rozhodujících chvil, budeme se jí poněkud zabývat.

Námořní pěšáci (US Marines) na Hendersonově letišti se zájmem a překvapením sledovali, jak z lodi vystupují ne již mladí vojáci, někteří již dokonce se šedivými vlasy, ale sebevědomí, zkušenosti a vyrovnaní. Američané totiž již před útokem na Pearl Harbor si byli vědomi, že válka s Japonskem se blíží a tak začali v Tichomoří budovat opevnění, sklady pohonných hmot a různé sklady. Podle amerických zvyků vykonávali tyto práce (na základě smluv a kontraktů), civilní společnosti se svými zaměstnanci. Když pak Japonci opravdu zaútočili, ocitli se spolu s vojáky ve víru válečných událostí i tito civilní dělníci. Neměli ani zbraně, ani uniformy a tak v případě, že je Japonci zajali, byli pokládáni buď za špiony nebo diversanty a Japonci s nimi krutě a bezohledně zacházeli. Oni totiž Japonci vůbec nedbali na mezinárodní úmluvy ani o zacházení s vojenskými zajatci, natož s civilisty. Americké ministerstvo námořnictví si bylo vědomo tohoto handicapu a tak se rozhodlo urychleně vytvořit „Námořní ženijní prapory“ (Construction Battalions), jejichž příslušníci by byli nejen zkušenými technickými odborníky, ale byli by vycvičeni i jako vojáci. Velení námořnictva bylo dost pesimistické ohledně obsazení těchto praporů a tak v prosinci 1941 vyhlásilo nábo-

rovou akci, načež došlo k ohromnému překvapení. Námořní velení totiž potřebovalo obsadit celkem asi 60 odborných profesí a tak se původně očekávaly potíže s náboem lidí. Jenže se na výzvu do této služby a do boje začaly hlásit tisíce lidí. Věkový průměr těchto odborníků byl přes 31 let, takže podle tehdejších pravidel nepodléhali tito muži již branné povinnosti a mohli klidně a pohodlně zůstat doma ve svých civilních a během války velmi žádaných profesích. Ale tehdy se ukázalo, že jsou-li Spojené státy americké ohroženy, laxní a nedisciplinovaní Američané se okamžitě změní. (Mimochodem: Ukázalo se to i po teroristických útocích dne 11. září 2001, kdy se Amerika rázem sjednotila na svou obranu.) Tak tedy tito mužové prošli intenzivním vojenským výcvikem, který se týkal vyloďovacích operací, protože odborných profesních znalostí měli tito dobrovolníci z civilu dost. Důstojnický sbor tvořili profesionální námořní ženisté a důstojnická hodnost byla udělena také zkušeným a schopným mužům z řad dobrovolníků. Navíc mnoho mužů dostalo poddůstojnickou hodnost od corporala až k sergeantovi. Tyto prapory byly organizovány tak, aby každý prapor mohl pracovat a sloužit zcela samostatně. A jak vznikla přezdívka „Námořní včely“? Američané různé zkratky dost milují (což mne někdy tady v USA připomíná populární Mládkovu písničku o českých zkratkách) a tak si uvědomili, že první písmena v názvu „Construction Battalions“ se vyslovují jako „SI“ a „BI“. V angličtině se psané slovo obvykle vyslovuje zcela jinak (v tom je jedna z potíží angličtiny a hlavně „američtiny“), a tak písmeno „C“ se čte jako „SI“ a písmeno „B“ jako „BI“. Ale protože „SI“ se vyslovuje stejně jako „sea“ což znamená „moře“ a „BI“ se vyslovuje stejně jako „bee“ znamenající „včela“, a protože Američané jsou národ žertovný, vzniklo záhy pro příslušníky Námořních ženijních praporů pojmenování „Námořní včely“. Jenže i američtí štábní důstojníci byli žertěři, takže pojmenování s porozuměním přijali a dokonce vytvořili i oficiální znak, což byla letící včela s námořním bonbonkem na hlavě, která nese samopal, francouzský klíč a kladivo. „Mořské včely“ tento znak s hrdostí nosili a nosí dodnes!

ADMIRALITNÍ PLAVBA III. LÉTA PÁNĚ 2002

Pavel Česák

Vyrazili jsme na další plavbu. Naší lodí byla tentokrát motorová Nile Sat 102 a vodou po které plula střední část Rudého moře jihojihovýchodně od Egyptského přístavu Quseir. Naším cílem bylo zdokonalit se v podvodní navigaci, plavání v proudech, seznámení se s faunou korálového moře a především načerpat spoustu originálních zážitků. Hned po vyplutí nás moře vyvedlo z představ o nehybné louži, loď se kymácela na více než dvoumetrových vlnách tak, že bylo občas obtížné udržet se na nohách a neupevněné části výstroje se nekontrolovaně přesouvaly po palubě, v kajutách i salonu. Řada kolegů podlehla mořské nemo-

ci, někteří se jí po celý týden zcela nezbavili a v jakž takž použitelném stavu se udržovali neustálým polykáním medikamentů. Kymácení lodí se zmírnilo jen tehdy, když jsme zakotvili chráněni korálovým útesem. To jsme však příliš nevyčutnali, protože to byla chvíle, kdy jsme na povel „do gumy!“ oblékli neopreny, vzali potapěčskou výstroj a zmizeli v mořských hlubinách. Vylíčit všechny dojmy z korálového moře není možné, je to omezeno přijatelným rozsahem této zprávy i slovní zásobou. Kupodivu se zde vyskytuje málo mořských rostlin (hodných toho jména) a tak před ponorem v blízkosti porostu mořské trávy nás na to místní znalec upozorňuje jako na zvláštnost. Nepřeborná je zato paleta různých druhů korálů, kterou později komentujeme již jen slovy: „Je tam spousta korálů tvrdých i měkkých, které mají červenou, modrou, bílou, hnědou, žlutou, fialovou a všechny ostatní barvy“. Pozoruhodná byla setkání s rybami. Ty drobné se chovaly, jako bychom tam nebyli a klidně plavaly v těsné blízkosti. Všudypřítomní jsou klauni (*Amphiprion bicinctus*), mezi nimi propluje občas papouščí ryba (*Scarus gibbus*), ozobávající s dobromyslně přihlouplým výrazem cosi z mořského dna či z korálů. Tu a tam se ze dna zvedne rejnok orlí či leopardí (*Aetobatus narinari*) a občas i velký rejnok manta (*Manta birostris*). Někdy se lze setkat s napoleonem (*Cheilinus undulatus*) nebo s podivně nastojato plující mořskou jehlou (*Fistularia comersonii*). Když jsem poprvé viděl rybu, jejíž jméno je v překladu cosi jako „rudomořská korouhvička“ (*Heniochus intermedius*), nevě-

děl jsem, kde má hlavu a kde ocas, ani podle směru plavání to nešlo poznat, protože se jen tak kývala na místě. Když jsem si byl skoro jistý a zkřížil jí dráhu, odplavala najednou na druhou stranu a usvědčila mne tak z omylu. Muréna

(*Gymnothorax javanicus*) působí respekt i když je zalezlá v díře, hojná, zvláště v noci, jsou perutýni (*Pterois volitans*).

Plavba probíhá tak, že můžeme uskutečnit tři až čtyři ponory denně, včetně nočních. Největším zážitkem je plavání bez přístroje, jen se základní výstrojí, v hejnu delfínů (*Tursiops truncatus*). Během deseti minut nám předvedli řadu čísel vysoké akrobacie

i synchronisovaného plavání, dali nahlédnout i do svého rodného života. Guma si na ně dokonce sáhnul. A potom na nějaký signál jako mávnutím kouzelného proutku zmizeli v magické modři.

Naopak největší vzrušení jsme zažili při setkání se žraloky (*Carcharhinus*), i když to byli jen „útesáci“, velcí něco málo přes metr. Setkání je pravděpodobně vyděsilo víc než nás, protože se kvapně otočili a zmizeli za útesem.

Ne vždy však ponory probíhají idylicky. Někdy je moře zakalené zvířeným pískem a viditelnost nedobrá. Vystupujeme z člunu a padáme do neznáma, zahalenému jako v mlze. Teprve pod deseti metry hloubky začínáme rozeznávat dalších deset metrů pod sebou nejasné obrysy na dně. Ale co to. V děsivém příšeří, uprostřed pole velikých kostí, ba přímo hnátů, jako kupa trnů mozek z rozpolcené lebky obra. A nad tím vším se vznášá, jako anděl smrti, prudce jedovatá stonefish (*Synanceia verrucosa*). Pryč z tohoto Hádu! Cesta ale není jednoduchá. Musíme proplout krajinou, kterou střeží král elfů. A za ním se z nimbu zákalu vynořuje mlčenlivý houfec skřetů v lese pokroucených horských borovic. Tak působí v zjištěné obrazotvornosti park korálových solitérů. Již jsme v menší hloubce a vplouváme do zahrady orientálního paláce. Kolem jsou, konečně ozářeny sluncem, rozprostřeny zlaté diadémy, zdobené jemným filigránem. Najednou ale spatříme nad sebou „provaz, který se houpá blíž a blíž“. Odvážlivec, který překonal všechny nástrahy a pronikl až do zakázaných zahrad vězněné princezny, nemůže

zůstat bez trestu!

Ale ne, je to lano, kterým je naše loď vyvázána k útesu a podle něj teď doplaveme k zasloužené snídani.

Poslední dobrodružství nás čekalo v samém závěru plavby. Již jsme kotvili v přístavu, odkud nás ráno měl odvézt autobus na letiště, když se od západu zdvihl silný vítr. Nad pevninou se posléze rozpoutala regulérní písečná bouře a moře se rozvlnilo tak, že přístav neposkytoval ochranu a vlny hrozily roztlouct loď o přístavní hráze. Nezbylo tedy než vyplout na moře a celou noc křížovat několik kilometrů od pobřeží a bojovat s více než pětmetrovými vlnami. Slabší národy probdělaly noc na horní palubě a v obavě z převržení lodi se záchrannými vestami na dosah. Flegmatici se odezdali osudu a strávili noc na palandách v kajutě. Dobře to dopadlo, ale přestože se vlnobití k ránu zmírnilo, přirazit v přístavu ke břehu bylo nemožné. Na břeh jsme se proto převáželi v malém člunu. Což o to, seskočit z paluby do člunu nebylo tak těžké, stačilo v okamžiku, kdy se člun za vrcholem vlny právě začal propadat seskočit s dvoumetrové výšky. Horší to bylo s vystoupením na břeh. Když byl člun v údolí mezi vlnami, měli jsme horní hranu hráze někde nad hlavou, na vrcholu vlny, byl v její úrovni. A to byl ten správný okamžik k přeskočení na břeh. Nu, všem se to podařilo.

A jaké jsme si vysloužili hodnosti:

Jan Honzík Miller z Chrochtlandu - CSc (Czech scuba cadet)

Jaroslav Guma Veit - OSo (Old shark officer)

Pavel Česák - SSo (Senil shark officer)

Vežír VÁLKA O FALKLANDY

Před dvaceti lety proběhla malá ale drastická válka o jihoatlantické souostroví Falklandy. O tyto ostrovy nedaleko argentinského pobřeží měly tradičně zájem Anglie a Francie. Francouzský admirál Bougainville sem chtěl dokonce koncem 18. století vystěhovat francouzské osadníky z Akádie po prohrané válce o Kanadu. Falklandy jsou v románských jazycích nazývány Malvíny podle francouzského přístavu Saint Mallo. Jak už z dějin víme, Anglie, dnešní Velká Británie v 19. století ovládla světová moře a tedy také Malvíny a přejmenovala je na Falklandy.

V roce 1982 byly Falklandy řídce osídleny anglickými chovateli ovcí a velmi zajímaly Argentinu. V době, kdy byla Británie zaměstnána jinými světovými událostmi, vyslala vláda republiky Argentina výsadek námořní pěchoty, aby obsadil Falklandy a pod názvem Malvíny připojil k Argentíně. Na pomoc anglickým osadníkům vyplul zase britský konvoj a vypukla válka, která skončila likvidací argentinského pokusu.

Jak tato podivná válka probíhala, svědčí český jachtař Ruda Krautschneider, který tam tehdy náhodou byl:

„Ti argentinstí pitomci vůbec nevěděli, jak se bránit před britským ostřelováním. Já nevoják je učil kopat okopy a chránit se napěchovaným valem. Oni znali jen pytle s pískem a když jim došly, byli úplně bezradní. Já tam kotvil s Polárkou a když jsem snídal, tak připluli Britové, ukázali mi rukou, že se mám schovat, chvíli stříleli a pak zase odpluli...“

Admiralita Flotily Liberec tehdy usoudila, že tato válka je špatná, směšná a zbytečná, a proto se rozhodla peroucím se psům vzít kost. Oznámila oficiální nótou vládám Spojeného království a Republiky Argentina, že Flotila připojuje souostroví k Liberci jako Liberec XXXVIII - New Nisaland a že oběma státům vyhlásuje válečný stav. Svě prohlášení podložila výhrůžkou, že objeví-li se britská nebo argentinská (padni komu padni) válečná loď na vzdálenost devíti mil od liberecké přehrady, bude nemilosrdně potopena.

Na notu sice písemně nereagovala ani jedna z oslovených vlád, ale devítimílové pásmo respektovaly obě. Po celou dobu (a to i přesto, že Admiralita Flotily zapoměla po válce válečný stav odvolat) se devět mil od liberecké přehrady britská ani argentinská válečná loď neobjevila.

Nyní, u příležitosti dvacátého výročí událostí, u vědomí si vstupu České republiky do NATO a pod dojmem celosvětového smutku nad úmrtím britské královny matky, projevila Admiralita dobrou vůli, vyšla oběma zemím vstříc až do středočeských Hovorčovic a válečný stav odvolala nótou, jejíž plný text uveřejňujeme:

Admiralita Flotily Liberec má tu čest oznámit vládě Jeho Veličenstva královny Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a prezidentu a vládě Republiky Argentina, že dnes, 20 let od války Spojeného království a Republiky Argentina o Falklandské souostroví (Malvíny), ukončuje válečný stav vyhlášený Flotilou oběma mocnostem 6. dubna 1982. S uspokojením konstatuje, že po celou dobu válečného stavu nebylo výsostné území Flotily ani devítimílové ochranné pásmo přehrady Harcov (Liberecká přehrada) narušeno žádnou lodí uvedených mocností. K jednostrannému ukončení válečného stavu přistoupila Admiralita Flotily s nadějí, že vzájemné vztahy mezi Flotilou Liberec, Spojeným královstvím a Republikou Argentina budou přes zmíněnou historicky zanedbatelnou epizodu vstřícně korektní ku prospěchu všech stran.

Hovorčovice 2002-04-06
First Lord of Admiralty
Lord Paul Smudlin

Experimentální archeologie VII

TRŽNÍ EKONOMIKA V PRAVĚKU

Pavel Bár-Pavlík

V minulých dílech mého seriálu o archeologii jsem se snažil popisovat různé experimenty. Dnešní článek by měl být takovým jarním odlehčením. Rád bych jej věnoval tomu, jak ony experimenty využít, uvolnit se, zahrát si, něčemu se přiučit a ještě připravit skvělou zábavu pro děti i jejich vedoucí. A kde je nejlepší místo pro jejich uvedení do praxe? No, je to samozřejmě, pro nás skauty, vrchol naší celoroční činnosti, kterým je letní tábor. Na táboře se dají provádět nejen v minulých dílech popisované experimenty, ale i dlouhodobější programy a akce, jakou je například celotáborová hra

nebo i pravěký trh.

Opět využiji naší táborové kroniky z roku 1992, která vám výborně vylíčí celou atmosféru trhů, poví vám něco o jejich organizaci i průběhu: „Čilý ruch na hradisti rozproudil se po ranním nástupu, kdy z programu vyčteno bylo cože se po polední chystá. I začali mnozí podnikavci kout a sprádat své podnikatelské záměry. Část méně nápaditá nechala se inspirovat v poradenském centru kteréžto takéžto intrikou snažilo se aby pestrosti a různorodosti zadosti učiněno bylo. Jmenován byl po konkursu a zvážení patřičného vzdělání do funkce uveden praguvernér prabanky, kterážto o hladký průběh finanční, kursovní a oběhový starati se budež. Chystán též pranýř, kde by případní nepoctivci a lapkové trestání případně správce a biřici byli. Ke cti a chvále správce nutno říci že již před polednem stánky na místech připraveny byly a jejich rozmístění vzhledem k poloze oceněno tržně.“

I přišlo slavné zahájení trhu tohoto. Vladyka s průvodem přivezen před shromážděné poddané jež na kolenou úctu jemu vzdávali. I pronesl řeč v níž trhovcům popřál a od nepoctivosti varoval. Slavný průvod se pak tržištěm vydal, aby zboží jako první prohlédl a sobě nakoupil. Ku cti nutno říci že chudně a žebrákům i dětem hojně penězů mrzkých podarovati jal se.

Letošní trh na hradisku by se s duší klidnou nazývatí mohl trhem malinovým. V době konání jeho byly okolní stráně, mýtiny a lesy plné mladých, obsypaných a vonících keřů malinovníků, které přitáhly mnohé trhovce ke sklizni a následnému prodeji. Také mezinárodněpolitická situace pozna-

menává poptávku a hlavně nabídku po zbraních. K vidění byly luky, šípy, oštěpy a to v provedení standard až de lux.

A kupci již smlouvají, hádají se a zase se radují ze svých obchodů. Letos však měli ve své družině bojovníka jež řečí, oděvem i chováním patří jistě k divošskému národu z pralesů. Palici jeho nikdo z místních ani ze země nezdvihne a od prodávajících chtěl by zboží brát jak jen jemu libo a k placení nezná se. Houf dětí jako mouchy jej obkopuje...“

Jak je patrné z citace, takový pravěký trh je programem opravdu přepestrým. Děti si musí vymyslet v jakém oboru chtějí podnikat, musí si svůj obchodní artikl připravit a musí i dobře a poctivě obchodovat. Je dobré, když si svůj obchůdek vytvoří skupinky pravěkých trhovců, třeba po stanech nebo po částech družin.

Kvůli atmosféře je také vhodné konat trh v prostoru podobném tomu, jak asi mohlo tržiště vypadat a je dobré, aby byli všichni účastníci ve svých pravěkých oděvech se všemi pravěkými doplňky.

Stejně jako v minulých dílech mi ani dnes nezbyvá, než doporučit popisovanou aktivitu: Vyzkoušejte si pravěkou tržní ekonomiku v praxi, opravdu to stojí za to...

JAK SE VÁM LÍBÍ?

(Soukromé ohlédnutí za dosavadními čísly Kapitánské pošty ročníku 2001-2002)

Ježek

UŽ TO BUDE ROK

Už to bude rok, co jsme se na srazu kapitánů v Braníku hodně bavili o Kapitánské poště. Stalo se tak na základě Cedníkovy poněkud uštěpačného článku, v němž Poště vypočítal řadu nedostatků. Někoho tím pozlobil, jiní si toho ani nevšimli a Pošta se jim líbila. Mně přišlo, že je to vhodný impuls k tomu, abychom si svého nejdůležitějšího informačního kanálu začali více všimnout. Teď mám před sebou výsledky debaty na zmíněném srazu (viz KP č. 8/2000-2001) a měl li bych soudit Poštu jen podle nich, pak by to bylo dost smutné.

NESPLNILI JSME SKORO NIC

Nesplnili jsme skoro nic. Hlavní kapitanát sice jmenoval redakční radu, do níž jsme získali Ornella z TDC, ale ta pak v určený den spolu s Jackem marně čekala marně čekala na třetího člena rady - Bimba. Je trapné, co teď napíšu, ale stalo se a nechci to zamíčet: Bimbovi nikdo neoznámil ani to, že by měl být členem rady, ani to, že má přijet do Prahy na schůzku. Kdo měl obojí za úkol, je uvedeno v zápise ze schůze HKVS. Když jsem se po osudu redakční rady ptal na některém z podzimních kapitanátů, bylo mi řečeno, že by stejně nic nevyřešila, a tak se nad ní zavřela voda dřív, než mohla cokoli dokázat. Do vytracena skončil i druhý bod z Braníka, podle něhož měli krajští kapitáni získat pravidelné dopisovatele - krajaneky. Stejně tak zůstaly v archivu Deváté vlny ležet zpracované historie přístavů a oddílů, protože pořád není, kdo by je přepsal do elektronické podoby. V té naopak jsou některé kapitoly z připravované příručky ke kapitánským zkouškám, s jejich postupným otiskováním (v Braníku domluveným) jsem však neuspěl, když na kapitanátu převládá optimistický názor, že bude lepší počkat na celou příručku. A tak zůstal jediný bod, podle něhož mají pořadatelé všech větších akcí (závody, srazy, lesní školy a kurzy) zaslat do Pošty hodnocení ukončeného podniku, což se téměř daří - z loňských akcí chybí jen ČLK v Žerčicích.

NAŠTĚSTÍ SA POŠTA PŘECE JEN ZMĚNILA

Naštěstí se Pošta přece jen změnila k lepšímu, jak vyplývá z následujícího „tematického“ srovnání. Před rokem vyrobila Ornella jednoduchý přehled, z něhož vyplývalo, kolik místa věnujeme různým tématům. Pokusil jsem se ji napodobit, byť mi nebylo úplně zřejmé, co všechno do které kolonky spadá. Přesto si troufám udělat některé závěry. Při téměř totožném počtu stran prvních sedmi čísel obou ročníků výrazně stoupl množství informací o životě ODDÍLŮ a PŘÍSTAVŮ (včetně několika souhrnných KRAJSKÝCH zpráv), které zabraly 28 stran, přičemž dalších 23 je věnováno VZDĚLÁVACÍM AKCÍM, ať už hodnocením ukončených nebo pozvánkami na chystané. Loni obojí dohromady zabíralo 21 stran. Výrazně více je letos HISTORIE (23,5), což jsem však zřejmě způsobil tím, že jsem započítal historické profily lodí na zadní straně obálky. Loni měla historie jen 12 stran. Souhrnný bod FORMULÁŘE, VÝSLEDKY, REGISTRY JACHET, INZERCE, REKLAMY, KALENDÁŘE, POZVÁNKY, AKTUALITY usurpuje 21 stran a je to dobře, pro takové věci je Pošta také určena. Loni formuláře + aktuality 17 stran. Následuje se 20ti stranami ČTENÍ, zde jsem asi počítal chybně, loni bylo 34 stran, já bral jen to, co je vloženo doprostřed časopisu jako čtení na pokračování. Zápisy z HKVS, SHP + ZPRÁVA O ČINNOSTI VS jsou rozepsány na 12,5 stranách (loni 12 rovných), ZAMYSLENÍ mají shodně 12,5 (loni 10), VÝROČÍ jen 6 (loni 9), ale to nejspíš proto, že jsem vyčlenil novou kolonku na Vezírova PROVOLÁNÍ (4 strany). Za slabinu považují jen 9,5 stran věnovaných METODICE, přičemž většinu těchto stránek popsal Pavel Bár seriálem o experimentální archeologii, což je pro mě největší přínos celého ročníku, zároveň musím uznat, že s vodou nemá mnoho společného. Loni měla metodika 15 stran. Informací o KNIHÁCH byly věnovány 3 strany, loni je Ornella připsala asi do jiné kolonky. S výjimkou už zmiňované metodiky se mi „proporce“ letošní Pošty docela zamlouvají a ještě víc se mi líbí, co se z časopisu téměř vytratilo: Oproti loňským 5,5 stranám na PARTE zůstalo jen 0,5 (a tady to myslím hlavně lidsky, jsem rád, že nám nikdo neumřel) a z osmi stran na VLAJKY zůstala jediná, a to ještě jako parodie na

jednu příšerně dlouhou vexilologickou přednášku na lesní škole v roce 1993, jejímiž autory byli zdrcení posluchači. Připomínám to proto, že u jejího otištění (KP č.3 na třetí straně obálky) to uvedeno není a někdo by si článek z VEXICO CITY TRIBUNE mohl vysvětlovat jako nové ustanovení HKVS.

POČTY STRAN NEJSOU JEDINÝM KRITÉRIEM

Pochopitelně, počty stran nemohou být jediným kritériem posuzování časopisu, dostanete li však do ruky slabý sešitek (viz poslední dvě čísla), taky to něco znamená. Jindy je Pošta tučná, ale za cenu toho, že jednu celou stranu zabírá fotografie z Národní třídy 17. listopadu 1989 nebo básničky o jaru. Myslete si o mně, co chcete, ale vodním skautům snad není třeba připomínat význam onoho dne a stejně dobře poznají, že začalo jaro. Podobně na mě s půlročním odstupem působí i strana věnovaná 11. září v New Yorku. Na to všechno máme noviny, rozhlas a televizi. Já bych místo toho přivítal, aby Pošta dostala řád, měla zavedené rubriky a čtenář se v ní mohl orientovat. Už od září do ní nutím články napsané účastníky VYDŘÍ STOPY, k nimž mám společný titulke PŘÍSTAVY VODNÍCH SKAUTŮ SE PŘEDSTAVUJÍ. Byl by z toho krásný seriál (možná nekonečný - až bychom skončili, můžeme začít zase od těch prvních), ale zatím to vypadá tak, že někde něco začne a na konci stránky si přečtete, kde článek končí. Říká se tomu „přetahování“ a obecně je to považováno, za jednu z největších chyb. Ano, souhlasím, my všichni jsme amatéři a naše články podle toho vypadají, ale proč by to měli mít čtenáři stěžováno ještě tím, co se při letmém nahlédnutí do příspěvků dá odstranit? Například v KP č. 2 snad bylo zřejmé, že texty CO VYSÍLALO RÁDIO STVOŘIDLA a KRITIKA VYSÍLÁNÍ RÁDIA STVOŘIDLA patří k sobě a měly by být zařazeny v tomto pořadí. Čtenářům, kteří si nejprve přečetli KRITIKU, aby o několik stran dále narazil na samotný obsah VYSÍLÁNÍ, to sice pomohlo bystřit smysly, ale je otázka, co si myslí o těch, kteří Poštu připravují. Podobně v KP č. 5 je text DOBRŮ LOSOSI SE VRACEJÍ tak dovedně skryt do článku představujícího pardubický přístav, že nezastvencenc nabude dojmu, že „dobrý losos“ Pavel Mazourek je z Pardubic a jeho povídání patří k medailonu Sedmičky. Nepatří, Čechoaustralan Paul Mazourek je z Třebíče a přijel besedovat do klubovny ŽLUTÉ PONORKY. Vybral jsem tyto dva „lapsy“ proto, že jsem v obou případech byl tím, kdo jejich autory přemluvil, aby je pro Poštu napsali, a vadí mi, že jejich práce nevyšla tak, jak měla, přičemž ani já, ani oni jsme to nemohli ovlivnit.

NAKONEC TO MUSÍM ŘÍCT NAPLNO

Nakonec to stejně musím říct naplno. Když jsem někdy v zimě naznačil, že snad třetina obsahu letošní Pošty vznikla jenom proto, že jsem je z příspěvatele „vymámil“ (práce z lesní školy a z vůdcovských zkoušek, seriál o archeologii, zprávy a oznámení o konání vzdělávacích akcí, zprávy o akcích přístavu či oddílů), řekl mi Vezír: No a co? Odpovídám teprve teď. Mohl bych být rád, že jsou teď v Poště věci, které jsem tam chtěl mít. Kdybych byl škodolibý, mohl bych mít radost i z toho, že v době, kdy jsem trávil většinu času na lyžařských kurzech, Pošta se nápadně ztenčila. Ale mně obojí vadí a vadí mi i dodávat materiály do časopisu, který si jich neváží. Vadí mi, že hlavnímu kapitanátu systém, jakým sám řídí Kapitánskou poštu, nevádí.

Až dosud jsem byl k Poště loajální a výhrady, které jsem k ní slyšel, jsem přednášel - pokud jsem se s nimi ztotožnil - jako svoje vlastní připomínky. Poslední poznámku na adresu našeho nejdůležitějšího spojovacího článku, ale musím zveřejnit v původním znění. Našel jsem ji v časopise pro rovery, který vydává ještě ne pětadvacetiletý vůdce oddílu a též neformální vůdce roverů, pro kterážto obě uskupení sám píše každý měsíc DVA časopisy: „...ležel jsem doma na posteli a pročítal skautské časopisy... Kapitánskou poštu jsem jednou prohlédl a odložil, tak jako po každé. Některé časopisy opravdu nevím, proč vycházejí a asi jsem stále málo vodákem.“

HKVS HLÁŠÍ

Zápis ze zasedání HKVS, které se konalo 21. 3. 2002 v Praze

Přítomni: Sam, Raduš, Pavel, Oskar, Jack, Puma

Raduš - předala nabídku na doprovodný program jarního semináře K+K. Z nabídnutých možností byla přijata možnost výletu do okolí, přednáška správce objektu o návštěvě na exotických lokalitách. Možnost použití horolezecké stěny a ping-pongových stolů je omezené pro jednotlivce, nelze je vzhledem ke kapacitě zařadit do programu.

Sam - projedná s Ikkim možnosti a termín přednášky příslušníků státní plavební správy na jarním semináři K+K.

Oskar - požádal HKVS, aby ty body jednání, které budou souviset s SHP byly zařazeny pouze do dopoledního a odpoledního jednání v sobotu.

Byl projednán návrh členů komisi náčelnictva Junáka. Jmenování konkrétních osob bude provedeno po projednání na jarním semináři K+K.

Byl sestaven rámcový program jarního semináře K+K.

zapsal Sam

KALENDÁŘ AKCÍ

27.–28. 4. – Divoká Orlice

27. 4. – ČPV PC Otava, TJ Union Plzeň,

J. Mrkos, 0602 948 338, 019 74 55 947

3.–5. 5. – SKARE Slezská harta, Kapitanát VS Moravsko-slezského kraje, ing. Stanislav Holec, Francouzská 61, 708 00 Ostrava, e-mail: junakostrava@mybox.cz, tel: 069/696 25 55, 678 33 96

8. 5. – Kotorský závod – propozice budou v KP a na www.flotila-liberec.webzdarma.cz, přihláška a info: Roman Čajoch Patočka, Energetiků 483/3, 460 01 Liberec 4, tel/zaznam. 048/510 44 24, mob. 0604/98 32 10 patocka.r@tlib.cz

10.–12. 5. – Sázavské pádlo, Loděnice Vltava, info: Jaroslav Guma Veit, jveit@volny.cz

10.–12. 5. – 26. ročník JUPEE, soutěž ve zpěvu, středisko Lilie Karlovy Vary, Zdeněk Kunc, Karla Kučery 5, 360 06 Karlovy Vary, 017/45 19

11. 5. – Kotorský závod www.flotila-liberec.webzdarma.cz, (Flotila Liberec) Roman Čajoch Patočka, Energetiků 483/3, 460 01 Liberec 4, tel/zaznam. 048/510 44 24, mob. 0604/98 32 10 patocka.r@tlib.cz

18. 5. – Liberecké primátorky - propozice v KP a na www.flotila-liberec.webzdarma.cz, (Flotila Liberec) Roman Čajoch Patočka, Energetiků 483/3, 460 01 Liberec 4, tel./záznam. 048/510 44 24, mob. 0604/98 32 10 patocka.r@tlib.cz

18. 5. – ČPV PC Sázava, SK Smíchov, T. Antonín, 0603 204 121, 02 22 31 28 66

24.–26. 5. – Jarní setkání jihočeských vodních skautů, vodácké tábořiště Lužičanka, 13. př. Opařany, Petr Ampér Kolář, amperjindra@volny.cz, 0361 88 10 60 (po 19. h.)

25. 5. nebo 8. 6. – Dětský den na přehradě – termín bude upřesněn, www.flotila-liberec.webzdarma.cz, (Flotila Liberec) Roman Čajoch Patočka, Energetiků 483/3, 460 01 Liberec 4, tel/zaz. 048/510 44 24, mob. 0604 983210 patocka.r@tlib.cz

1. 6. 2002 – Čajová plavba (závod pramic), Lavičky na Dalešické přehradě, poř. přístav Žlutá ponorka Třebíč, info: Jarka Sládková, B. Václavka 14, 674 01 TŘEBÍČ, 0618846167, jarka@abaho.cz, a: www.5-oddil.unas.cz, zizal@seznam.cz, 0723405025 (Honza), 0604130504 (Žižal)

8. 6. – Mimoňské pádlo, přístav Mimoň, Jan Šantora, Malá 168, 471 24 Mimoň, 0425/862 704

14.–16. 6. – Kolínská pádla, SKAPA 2002, 6. přístav Kolín, Ivan Vokřál Tyršova 258 28104 Plaňany, tel. 0728 216 068, 0603 522 650

14.–16. 6. – MATTONI CUP, info: přístav Freetown Karlovy Vary, Radek Forman, Nákladní 21, 360 05 Karlovy Vary, 017/492 74

14.–16. 6. – ČPV Blanice, OVT TJ Libín, J. Vachta, tel. 0338 31 75 01

14.–16. 6. – Čochtanovy závody, Kroměříž a Uherské Hradiště, Ing. Zdeněk Vopička, Spáčilova 48, 767 01 Kroměříž

21.–25. 8. – Lipno (Čertáky), sjezd R4, CVOK Pardubice, Jan Šťastný, Školní 807, 530 06 Pardubice

21.–25. 8. – AQUA 2002 (stretnutie skautov s medzinárodnou účasťou zamerané na vodu), Slovenský skauting - Aqua 2002, Pražská 11, 816 36 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: aqua2002@aqua.sk, tel.: +421-2-57297305 (ústredie Slovenského skautingu), +421-2-44253872 (hlavný organizátor Aqua 2002)

14. 9. – ČPV Teplá, KV Karlovy Vary, F. Košina, 017/3221875

15. 9. – ČPV PC Střela, VK Poldi, Jiří Oliverius, Tyršova 3223, 272 01 Kladno

28. 9. – Napříč Prahou přes 3 jezy, HKVS, Jaroslav Guma Veit, jveit@volny.cz

29. 9. – Pražský maratonský tříatlon, David Jupp Waraus, 0603856484

4.–6.10. – Hamerský potok, Kotva Braník

12. 10. – Vavřínecký potok (Výrovka), TJ Spartak Pečky, P. Malý, 0321/786909

19. 10. – Víkend pražských vod: Rokytka (info PRJ tel. 02/802 340)

20. 10. – Víkend pražských vod: Botič, Kotva Braník, 02/44466085, J. Šup, 0603/486475

26. 10. – Zavírání Doubravy, Junák Ronov, Franta Bobr Zvěřina, Pod nádražím 520, 538 42 Ronov nad Doubravou, 0455 690 184, 0607 526 167

2. 11. – 19. běh o koláč panny z Dívčích hradů, SK Motorlet, Martin Humpolec, 0608524217, motorlet@seznam.cz

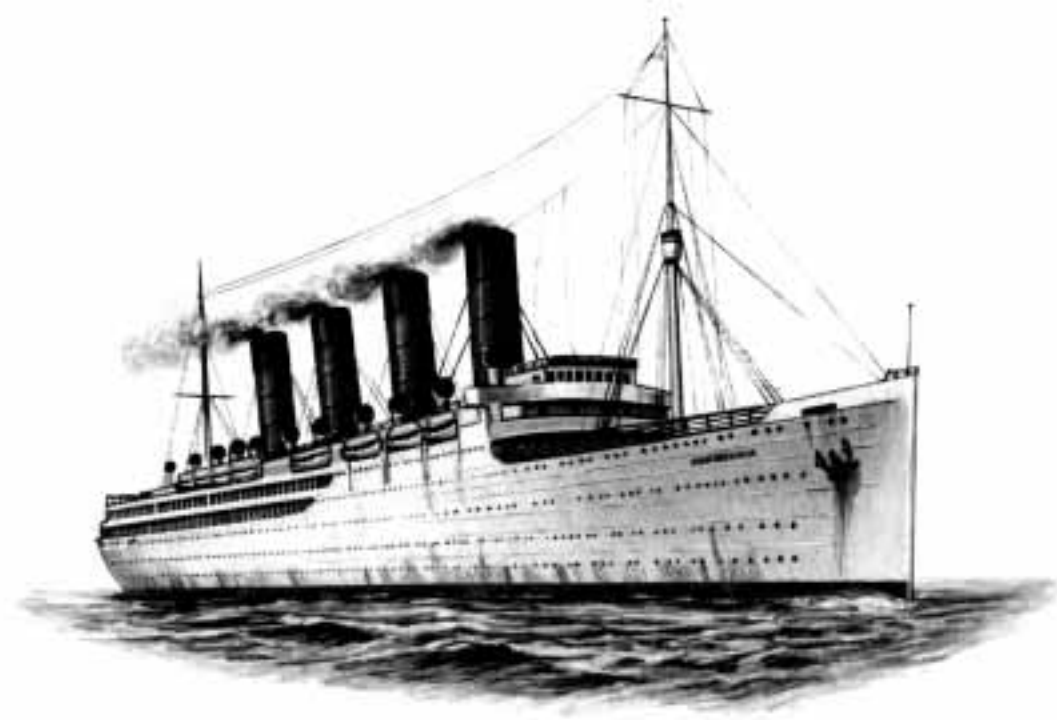
Comard Line, Liverpool
Swan Hunter and Wigham Richardson, Newcastle

Mauretania, sesterská loď *Lucania*, patřila k nejúčinnějším lodím v historii. V průběhu osmaadvacetileté služby sedmkrát získala Madoru štábu a doplnila přes 2,1 milionu mil (3,4 milionu kilometrů).

Na vodu ji spustali 20. září 1906 a na služby zařadila 7. listopadu 1907. Rekord na Atlantiku překonala hned na zparném cestě z New Yorku rychlostí 23,69 uzlu. V květnu následujícího roku překonala rekord i zapadním směrem. Účvrtní povodně tříšticových vrát v roce 1909 nahradili nový mřížovistavina a díky tomu její rychlost ještě stoupla. V září 1909 při plavbě na Ameriku dosáhla rychlost 26,06 uzlu a čtyřhodný výkon vydržela až do července 1929, kdy ho překonala německá rychloběž *Bismarck*. Dvašen letů až dvadvašestiletá *Mauretania* dosáhla při plavbě na vycíou rychlost 30,22 uzlu.

Na lince Liverpool – New York setrvala až na vypuknutí války. Krátkou dobu potom jezdila do Halifaxu, ale v červnu 1915 ji také přeřadili k transportnímu loďstvu. Přeložena na loď uskutočnila tři plavby s evačovním vojsky pro Galipoli. Krátce působila v roli nemocniční lodi a při jedné plavbě ze Středozemí do Británie vezla 6289 raněných spojeneckých vojáků. Od roku 1926 až do konce války sloužila zase jako transportní loď.

Na první poválečnou plavbu ze Southamptonu do New Yorku vyplula 27. června 1919. Rok 1921 byl smutný, protože v červenci na její palube vypukl požár. Následnou přestávku se u Cunarda rozhodli vydat pro její modernizaci. Obnovená *Mauretania* v zimních měsících vyplula s pěti sty zlatými velbany na americkými cestujícími na vyletní plavbu do Středozemního moře. V březnu 1922 se vrátila na severní Atlantik. Prožívala období největší popularity ve své kariéře. V roce 1930 byly už poměry na Atlantiku jiné a loď začla nevyhovovat svým komfortem. Přesadili ji na vyletní plavby. Byla častým hostem v Karibském moři a v částech Středozemí. Naposledy vyplula z New Yorku 26. září 1934. V ten samý den ve skotském Clydebanku spustili na vodu její nástupkyni *Queen Mary*. *Mauretania* stravela svou poslední zimu v Southamptonu a 4. července 1935 dorazila do Rosythu, kde ji rozelsou.

Kapitánská pošta ročník 2001/2002

Informační zpravodaj vodních skautů a skautek. Vydává HKVS vlastním nákladem jen pro vnitřní potřebu.

Příspěvky zasílejte na adresu:

- Ing. Zdeněk Hájek, Štěpánská 16, 110 00 Praha 1 (diskety s texty + papírové předlohy, obrázky).
- E-mail: cesak@volny.cz (jen texty – soubory ve formátu *.TXT)

Sazba a tisk: Tiskárna Ralsko, s. r. o., Mimoň, Malá ul. 168/III, PSČ 471 24, tel./zázn.: 0425/862 704